

INGLIZ TILINI ERTAKLAR ORQALI O'RGATISH USULI

Ilmiy rahbar: Zubaydova N.

Jo'raqulova Sevinch Baxtiyor qizi

Samarqand davlat chet tillari instituti talabasi

Annotatsiya: ushbu maqolada bog'cha yoshidagi bolalar uchun ingliz tilini ertaklar yordamida o'rgatish va ularga ertaklarning tasiri haqida malumot beriladi.

Kalit so'zlar: ingliz tili, ertak, bolalar ongi, taqlid qilish

Bugungi kunda xorijiy tillarga ehtiyoj balandligi sababli, bog'cha yoshidagi bolalarga chet tillarini o'rgatish metodikalari ustida ko'plab izlanishlar olib borilmoqda. Bolalar hayotida ertaklar muhim ahamiyat kasb etadi. Ertaklarning asosiy vazifasi- bolalarga tushinarli tilda dunyo haqida gapirib berish. [4] Ertaklar bolalar saviyasiga mos holatda bo'lishi shart. Ularning asosiy mavzulari tabiat, hayvonat olami, do'stlik, odob-axloq, yaxshilik va yomonlik haqida bo'ladi. Bolalarning ongi atrof muhitdagi jismoniy faolliklardan hamda ularga taqlid qilish orqali rivojlanadi. Ertaklar tuzilish jihatidan sodda bo'lganligi sababli bola ongida tez o'rtnashadi va ular odat tusiga kirib qoladi. Tabiiyki yosh bolalar yorqin ranglarga va noodatiy bo'lgan ertak qahramonlariga qizidadi. Ertaklar bir necha turga bo'linadi va ular qiz bolalarga hamda o'g'il bolalarga hos tarzda ham bo'ladi. Ertaklarda etika va estatika muhim rol o'ynaydi. Qizlar uchun atalgan ertaklar asosan uy yumushlari, tozalik, ozodalik, nafislik va shu kabi mavzularni qamrab oladi. Bunga misol qilib mashhur ertaklardan biri " Zumrad va Qimmat" ni olish mumkin. Ertaklarni o'g'il bolalarga bog'laydigan bo'lsak, unda asosan tashqi olam, kuchlilik, mardlik, jasurlik va shu bilan birga mahorat ya'ni kasb- hunar haqida gapiriladi. Bolalar ingliz tilini o'rganish bilan birga hulq-atvorini ham manan boyitib boradi. Ingliz tilini ertaklar orqali o'rgatish samarali usul hisoblanadi.

Psixologlarning tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, bolaning hayoti sevimli ertaklarida dasturlashtirilgan. "Menga eng sevimli ertakingiz nima ekanligini ayting, men sizga kimligingizni aytaman" - psixoanalitiklarning mashhur maqolini shunday ifodalagan. Ota-onalar ertak terapiyasini mustaqil ravishda o'rganishlari mumkin, ammo psixologik maslahat hali ham zarar qilmaydi. Bolaning xulq-atvoriga yumshoq ta'sir qilish uchun psixolog maxsus ertaklarni tanlaydi. [2]

Ingliz tilini o'rganayotganda qo'g'irchoqlardan foydalanish xotirada tez eslab qolishga yordam beradi. Qisqa dialogli inglizcha ertaklarni qo'g'irchoqlar orqali aytib berilsa, ularning diqqatini qarata oladi. Bog'cha yoshidagi bolalar maksimal 15 daqiqa diqqatini jamlay oladi. Tasvirlanayotgan ertakda emotsiya, ovoz to'ni va ovozga taqlid

muhim ro'l o'ynaydi. Ya'ni jonlantirish san'atidan foydalaniladi. Bolalar ovozlarni eshitish orqali tasvirlanayotgan sahna nima haqida ekanligini anglaydi.

Ertaklarga quyidagi shartlar qo'yiladi

1. Hamma uchun tushinarli bo'lishi
2. Qisqa dialoglardan tashkil topishi
3. Sarlovhaning bolalarga hos bo'lishi

Chet el ertaklarini aytayotganda u ertak bolalarning ona tilida tarjimai bor va u bolalar o'rtasida mashhur bo'lsa, ular syujet orqali ertakning mazmunini tushinishi oson bo'ladi. Mashhur rus ertagi "Qizil shapkacha" misolida ko'rib chiqilsa unda eng mashhur dialoglardan biri "Why do you have big eyes" yoki "Why are your hands large". Bu monologda qo'g'irchoqlar qo'lga yoki ko'ziga ishora qilinsa, bu gap anglaniladi va o'rganish tezlashadi. Bu usul qiziqish orqali o'ziga jalb qiladi. Bolalar qo'g'irchoqlarni ushlab uni o'rganishga xarakat qiladi. Bolalar og'zaki ingliz tilini o'rganishda katta to'siqlarga ega emas, ular katta yoshli bolalardek xato qilishdan qo'rqmaydi. Bolalarda chet tilini o'rganishga qiziqishni orttirish va u bilan jiddiy shug'illanish istagini uyg'otish bu-darsga ijobiy munosabatni shakillantirishdir.

Xulosa: bolalarga ingliz tilini samarali o'rgatish hamda kitobxonlikni oshirish, rivojlanayotgan nutqni ko'p tillikka moslashtirish ya'ni ingliz nutqini ham birga rovojlantirish, o'stirish bola uchun eng foydali yo'l hisoblanadi. Yosh bolalar yangi so'zlarni tez yodlab olishga qobiliyati katta bo'ladi. Tabiiyki bu yoshdagi bolalarga ingliz tilini qandaydir strukturalar orqali o'rgatish, bolalarga salbiy ta'sir o'tkazishini ko'rishimiz mumkin. Masalan bu ularda tilga nisbatan nafrat yoki qiyinchilik tug'diradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Mamasali Jumaboyev "Bolalar adabiyoti" Toshkent - 2008-yil.
2. Ermolina M.V "Bolalar bog'chasida ertak terapiyasi" 2012-yil.
3. Zubaydova N.N "The teaching of English for specific purposes" 2019-yil.
4. Dilya Usmonova "Bolalar va ertaklar" 2020-yil.